

Tridentino, sess. 14. c. 4. attritionem disponere ad iustificationem in Sacramento Poenitentiae.

IV. Attritio autem extra Sacramentum peccatorem iustificare non potest. Iustificatio enim consistit in perfecta hominis coniunctione cum Deo; sed attritus, licet a creaturis discedat, primosque conversionis ad Deum gressus exordiat, nondum tamen est perfecte ad ipsum conversus, et per amorem coniunctus. Nec propria virtute iustificat attritio in Sacramento, sed est tantum praerequisita conditio; ipsum autem Sacramentum per gratiae infusionem iustificat: quare in Sacramento poenitens est *actu* attritus et *habitu* fit contritus (28).

267. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An votum confessionis debeat esse explicitum in contritione?*

Resp. Neg. cum sententia *communi*, quam tenent Billuart, diss. 1. art. 4. §. 2. — Salmant., c. 2. n. 23. — Ratio est, quia ad remissionem sufficit, ut quis vere coniungatur toto corde cum Deo per contritionem perfectam; Deus enim, ut patet ex dictis, reicere nequit peccatorem toto corde et ex perfectissimo motivo ad se accedentem; atqui fieri potest aliquando, ut peccator eliciat actum perfectae contritionis, quin cogitet de confessione, sive ex inadvertentia vel oblivione naturali, sive ex ignorantia invincibili (29). Ergo ad remissionem peccati per contritionem non est essentiale, ut votum confessionis sit explicitum.

268. — **QUAER.** 2° *An contritio remittat non tantum culpam, sed etiam poenam culpae debitam?*

Resp. 1° Remittit certo poenam aeternam, quia homo iustificatus per contritionem nequit remanere reus aeternae damnationis.

Resp. 2° Iuxta maiorem vel minorem eiusdem intensitatem remittit etiam partem poenae temporalis deletis mortalibus vel venialibus debitae. Proinde contritio perfecta valde intensa etiam omnem poenam potest abolere; sed non necessario ex natura sua hanc efficaciam habet. Eruitur ex *Trident.* sess. 6. c. 14. et *Can.* 30. — Item ex sess. 14. *de Poenit.* c. 8. et *Can.* 12.

(28) Quandoquidem vero perfecta contritio virtute proprie iustificat, et simul est dispositio ad sacramentum; ideo qui perfecte contritus ad sacramentum accedit, duplici sanctificantis gratiae dono ditatur, primum scilicet vi contritionis, et iterum deinde vi sacramenti. — Quod autem A. ex usitata scholae phrasi ait, in sacramento *attritum fieri contritum*, intellige *contritum habitu*, per infusionem nempe gratiae sanctificantis, quae vi abso-

lutionis confertur, hominemque habitualiter conversum ad Deum efficit.

(29) Necessarium scilicet est confessionis votum seu voluntas, non secus ac ad perfectam contritionem requiritur voluntas implendi omnia praecepta Dei. Hoc autem votum seu implicita voluntas adesse potest, etiamsi quis actu de quibusdam praeceptis non cogitet, aut etiam ea invincibiliter ignoret.

269. — **QUAER.** 3° *An attritio remittat peccata venialia extra Sacramentum?*

Resp. Controvertitur. *Probabilius* affirmandum videtur. Ratio est, 1° quia ex *Conc. Trid.* variis modis remitti possunt peccata venialia: ergo non sola contritione perfecta remittuntur; 2° quia in opposita sententia non facilius remittentur peccata venialia, quam mortalia: hoc autem sensui communi adversatur; 3° quia vis remittendi venialia communiter tribuitur Sacramentalibus; falso autem tribueretur, si ad ea delenda contritio requireretur. — Ita Suarez, disp. 11. sect. 3. — Lugo, disp. 9. n. 28., et alii multi.

Negant tamen non pauci, quia ex *Trident.* sess. 14. c. 5., peccata venialia *utiliter* in confessione accusantur; non autem accusarentur *utiliter*, si attritione remitti possent: ergo, etc. — Sed merito reponitur peccata venialia *utiliter* exponi in confessione aliis quoque de causis, nimirum ob remissionem poenae, ob meritum confessionis, ob emolumentum directionis, etc.

QUAER. 4° *An contritio vel attritio remittat venialia sine voto Sacramenti?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia Sacramentum ex institutione divina pro solis mortalibus necessarium est: ergo venialia deleri possunt absque Sacramento Poenitentiae; ergo nullum votum huius Sacramenti ad eorum remissionem necessario requiritur. — Ita omnes.

ARTICULUS II. — DE PROPOSITO

270. — **DEFINITIO.** Propositum est voluntas non peccandi de caetero.

DIVISIO. Duplex est: 1° *explicitum*, seu *formale*, quo quis de futuro cogitans statuit non amplius peccare; 2° *implicitum*, seu *virtuale*, quod in ipsa contritione includitur, quin futurum tempus prae oculis habeatur.

271. **Principia.** — I. Propositum saltem implicitum est omnino necessarium ad peccati remissionem; quia propositum est necessarium contritionis consecrarium, ac saltem virtualiter in ipsa inclusum, ut ex huius natura et definitione constat.

II. Propositum verum triplici conditione gaudere debet; scilicet requiritur, ut sit firmum, efficax, et universale.

1° *Firmum*, scilicet poenitens habere debet sinceram voluntatem non relabendi in peccatum, non obstante quocumque incommodo (1),

(1) Praestat haec subiicere, quid de hac re monendum confessarium censent Auctores gravissimi.

Suarez (*De Poenit.* disp. 32. sect. 2. n. 2.): *Observant Doctores, non debere Confessorem proponere poenitenti om-*

aut timore humano: secus enim non vellet totaliter et sincere ad Deum converti. Non debet tamen Confessarius animum poenitentis tentare, adhibitis comparationibus ad perturbandam eius phantasiam idoneis (2).

2° *Efficax*, idest poenitens non tantum firmiter statuere debet, se amplius peccare non velle, sed etiam adhibere media necessaria ad peccatum vitandum, fugiendasque proximas occasiones, etc. etc. — Sufficit autem ut propositum sit efficax *affective*, id est, sufficit ut peccator sit animo paratus ad media necessaria adhibenda; quia futura de facto emendatio non est de essentia propositi (3).

3° *Universale*, seu extendi debet ad omnia peccata mortalia non patrata modo, sed etiam quae patrari possent. Ratio est, quia plena et vera ad Deum conversio dari nequit absque letalis cuiuslibet peccati aversione.

nes difficultates, quae in vitandis peccatis occurrere possunt; quia constituet illum in manifesto periculo non solum non habendi propositum efficax in futurum, sed etiam denuo peccandi. Satis ergo est, ut proposita IN GENERALE foeditate peccati, Dei bonitate, et periculo damnationis, etc., poenitens concipiat GENERALE propositum nunquam iterum peccandi mortaliter.

Huc faciunt illa Card. Caietani (*Sum. V. Confessio ad 12. qualit.*): *Non sunt autem poenitentes in tentationem praecipitandi a confessore nimis zelante et imprudenter investigante, an... intendit vitare mortalia supra omne vitabile, puta direptionem, occisionem etc.; multos enim huiusmodi interrogatio induceret in tentationem... Hortetur eum ad amorem Dei super omnia, et quod ex amore huiusmodi debeat dolere de praeterito et proponere vitationem de futuro... Et sic accendat cor poenitentis, et non ponet in periculum tentationis.*

Et Card. De Lugo (*De Poenit. disp. 7. n. 199.*) quandam memorans infirmitatem spiritus, non habentis robur ad prorumpendum in generosum actum, subdit: *Quae infirmitas non est novum peccatum, ut constat in poenitentibus illis, quibus Confessarius non debet ponere ob oculos explicite circumstantias ni-*

mis difficiles, ut circa eas, si occurrent, proponant explicite in iis etiam non peccare. Et inferius (*ibid. n. 238.*) de iis loquens, *qui ardentem honorem vel corporis voluptatem insectantur, qui licet dolore aliquo remisso peccata sua in confessione retractaverint, postea tamen, data occasione honoris vel voluptatis, facile relabuntur propter vehementiam affectus, quam non nisi in confuso et remisse correxerunt, addit: Imo nec audemus illis in confessione proponere distincte tentationes aut pericula peccandi, quae possunt occurrere, ut circa illa distincte proponant; quia prudenter timemus, quod iam neque in confuso priora peccata retractarent.*

Denique, ut alios praetermittamus, Laymann (*De Poenit. cap. 4. n. 8.*) haec habet: *Non recte agit Confessarius, si poenitentem adigat ad specialem promissionem... de hoc vel illo peccato in posterum vitando, praeterquam in casu raro, si peccatum reipublicae, v. gr. sit valde perniciosum, etc.*

(2) Confer sup. dicta in not. ad n. 262. q. 2.

(3) Per ista monet Auctor, non admittendam eorum doctrinam, qui in antecessum ex operibus probationem exigendam putant; de qua deinde in quaest. I. expresse disserit.

Quod autem ad peccata venialia spectat, requiritur et sufficit ad Sacramenti valorem, ut firmum adsit et Efficax propositum saltem unum ex venialibus vitandi.

272. *Quaesita.* — *QUAER. 1° An propositum ut sit firmum, debeat insuper constans reperiri?*

Resp. Neg.; saltem hoc non est absolute necessarium. Ratio, est, quia propositum afficit praesentem voluntatem, quae ex natura sua alioqui variabilis est. Hinc ex relapsu post confessionem colligi per se nequit propositi infirmitas. — *Ita communiter cum S. Lig. n. 431.* — Lugo, disp. 14. n. 166., etc. contra aliquos.

Dixi: saltem hoc non est absolute necessarium. Nam si poenitens statim et sine ulla fere resistentia relabatur, indicium aliquod vel saltem suspicionem aliquando praebere potest, quod proposito vere firmo caruerit; qui enim firmiter proponit, fere non adeo facile sui propositi obliviscitur, sed constans saltem per aliquod tempus perseverare solet, et conatus adhibere ad resistendum tentationibus vel peccati occasionibus, et proinde ordinarie difficilior rariusque cadit. — *Ita S. Lig. n. 459., ubi de Recidivo.* — Lugo, disp. 14. n. 160., etc.

273. — *QUAER. 2° An firmum censeatur quaeat propositum illius qui habet quidem animum non peccandi, pertimescit tamen, et quodammodo praevidet se relapsurum?*

Resp. Affirm. generatim; non enim impedit sinceram voluntatem timor, qui ex praeterita fragilitate, et humanae voluntatis inconstantia ingeritur. Hinc verum habet propositum poenitens ille, qui interroganti Confessario de voluntate non peccandi respondet: *Fragilis sum, formido lapsum, non tamen volo nunc, nec eligo casum:* quae sunt verba Gersonis apud Croix (*lib. 6. p. 2. n. 1733.*) (4).

(4) Alibi Croix (*l. c. n. 1822.*) ita scribit: *Ostendi n. 1733., ad serium propositum etiam circa mortalia non requiri, ut credatur relapsus non secuturus; sed satis est nunc adesse seriam voluntatem, cum qua, quamdiu stabit, stare non possit voluntas relabendi, quamvis forte praevideatur per fragilitatem immutanda. Sicut S. Petrus non ideo iudicatus est indispositus ad Communionem, quod a Christo sciretur relapsurus; ita nec consuetudinarius censendus est indispositus ad absolutionem, quamvis MORALITER sciatur, esse relapsurum.*

Comp. Theol. Mor. — Tom. II.

His gemina habet Sporer (*De Poenit. n. 310.*): *Propositum (inquit) firmum voluntatis tantum non peccandi de caetero requiritur, non item necessario credulitas, vel persuasio certa ex parte intellectus, ut nimirum poenitens certo credat, vel animo sibi persuadeat, se non amplius peccaturum, aut hoc vel illud peccatum non amplius patraturum, ut notant DD. communiter... Potest enim quis vere dolere et detestari peccatum, ac vere et absolute proponere, se de caetero non peccaturum...; tametsi valde timeat aut etiam existimet, imo certo credat, se ob ex-*

In praxi vero indolem geniumque poenitentis inspicias: reperies enim non raro peccatores asseverantes, se relapsuros, qui idcirco timent, ne propositum satis firmum non habeant, nec tamen aliud ostendunt praeter relabendi timorem, suique diffidentiam. Huiusmodi poenitentibus inculcandum est, non agi de his quae forte sint eventura, sed de actuali voluntate, et de fiducia in auxilio divino reponenda. — *Ita communiter.*

pertam voluntatis suae inconstantiam, et fragilitatem suam denuo relapsurum, non omnia peccata mortalia, vel nec hoc quidem certum peccati genus evitaturum.

Quae cum ita sint, vix apparet, cur S. Alphonsus (lib. 6. n. 451.) dicat, se non acquiescere sententiae (quam communem dici non diffitetur) cum aliorum gravissimorum DD. tum etiam Sporer; sed malle se cum Croix sentire. Nam si Croix haec (l. c.) addidit: *Si tamen consuetudinario ipse desperet de sua emendatione, difficulter habebit verum propositum; hinc priusquam absolvatur, disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei gratiam, cui si cooperetur, poterit, ut docuerunt innumera exempla ipsi similium;* etiam Sporer (l. c.) ista subiecerat: *Caeterum si poenitens spectata sua fragilitate, inveterata prava consuetudine, omnino impossibile iudicet, ut de caetero ab aliquo vel aliquibus peccatis mortalibus abstineat, induendus efficaciter erit a Confessario: et attenta divinae gratiae efficacia, omnino sibi persuadere debet, non esse impossibile, atque in divina gratia sola, non in se confusus, firmum propositum concipere de caetero abstinendi, dicens cum Apostolo: Omnia possum in eo, qui me confortat... Quod si hoc facere nequeat, vel potius nolit, cum revera possit, iam tamquam vera contritione destitutus, de gratia Dei desperabundus, adeoque ad iustificationem et Sacramentum indispositus absolvi non poterit ex propria culpa.* Videsis apud La Croix (l. c. n. 1823., 1824.) solutos cavillos, quibus

Iuvenin et Genettus communem doctrinam impetebant.

Quod ad praxim attinet, potissima occurrit difficultas, quando (ut fieri non raro solet) poenitens, bonae alioqui voluntatis, sed rei difficultate perterritus, dicat, *se non posse hoc vel illud promittere, ne dein fidem frangere videatur, aut non posse sibi fidere,* etc. Quod quidem contingit praesertim cum habentibus consuetudinem vane usurpandi nomina Dei ac Sanctorum, imprecandi, excandescendi ob occasiones iuges simul ac necessarias, etc.

Eiusmodi porro poenitens non modo erigendus est spe divini auxilii, sed edocendus, hoc unum ab eo exigere, ut hic et nunc voluntatem habeat non relabendi, praesertim cum incertum sit, an vitam diutius protracturus sit, etc., non secus ac ad validitatem voti sufficit praesens voluntas rem votam praestandi; confirmandusque est sui ipsius exemplo, qui non ideo minus sincere alias proposuisse se putet, quia deinceps relapsus fuerit. Sed praecipua Confessarii industria eo converti debet, ut ea videatur tantum exigere, quae poenitens haud aegre fateatur in sua esse potestate. Hoc autem assequetur tum proponendo media, quibus poenitens utatur sive dum tentatione pulsatur, sive dum pace fruatur; tum etiam inculcando, hoc solum demum ab eo postulari, ut caveat a culpis, quae scienter seu plena cum advertentia committantur: quod quidem animos recreare atque summopere erigere solet eorum, qui cum pravo labore habitu blasphemandi, imprecandi, etc., impossibile quid a se exigere putant, si iubeantur, ne in eiusmodi verba amplius prorumpant, etc.

274. — QUÆR. 3° *An ad sacramentum poenitentiae rite suscipiendum requiratur propositum explicitum?*

Resp. Iuxta S. Lig. (n. 450.) triplex est sententia. *Prima*, quam pauci quidem (5) tenent, absolute affirmat; quia licet dolor includat necessario propositum, attamen explicitum requiri videtur a Tridentino aiente: *Cum proposito non peccandi de caetero* (6).

Secunda sententia, quam Cardenas vocat *moraliter certam*, absolute negat. Ratio est, quia dolor, si ex motivo generali eliciatur, includit propositum plane efficacax. Alioquin vero ex Tridentina Synodo quando attritio voluntatem peccandi excludit, sufficienter disponit hominem ad impetrandam gratiam in Sacramento. — Elbel, n. 87. — Laymann, cap. 4. n. 6. — Salmant. cap. 5. n. 54. — Lugo, disp. 14. n. 51., qui hanc sententiam dicit *esse communem inter recentiores.*

Tertia sententia, quam *communem* dici testatur S. Ligor., docet quod, si poenitens cogitet de vita futura, debet formaliter proponere emendationem (7). Secus si poenitens nihil de futuro cogitet. Nam si cogitet de

(5) Bene A. hanc opinionem *paucis* tribuit. Nam allegari utique pro ea vides *Petrum Lombardum, S. Thomam, Alensem. B. Albertum, Scotum, Durandum.* Verum vel Bellarminus ipse (*De Poenit.* lib. 2. cap. 6.) fatetur ingenue, vetustiores illos asseruisse utique necessitatem alicuius propositi, non distinxisse tamen inter formale et virtuale. Quocirca gratis pro hac potius, quam pro illa sententia allegantur. — Item apud S. Alphonsum (n. 450.) citantur pro eadem opinione *Suarez, Caietanus, Bonacina, Henriquez, Valentia, Reginaldus et Toletus.* Atqui Suarez (*De Poenit.* disp. 20. sect. 4. n. 34.) thesim contradictoriam statuit; itemque Caietanus (*Sum. V. Confessio*, n. 12.) et Bonacina (disp. 5. q. 5. sect. 1. punct. 3. n. 9.) plane oppositum docent; Henriquez vero (*Sum.* lib. 4. cap. 24. n. 2.) tertiam sententiam expresse tradit; et Valentia (disp. VII. q. 8. punct. 6.) diserte affirmat, *expressum istud propositum non requiri necessitate mediæ ad iustificationem, sed quandoque peccatorem posse cum implicito tantum eiusmodi proposito iustificari;* et dicit, *quandoque,*

quia singularissima opinione censuit, necessarium esse *explicitum*, quando urget *positivum* poenitentiae praeceptum; quasi scilicet ad implendum poenitentiae praeceptum non sufficeret poenitentia, quae ad iustificationem sufficit! Reginaldus denique et Toletus non ita primam praeferunt, ut alteram reiiciant.

(6) Argumentum, quod pro ista opinione desumitur ex verbis Concilii Tridentini, plane infirmum esse ostendit Lugo (*De Poenit.* disp. 14. n. 53.), qui (ibid.) praeterea palam facit, ex doctrina Tridentina contrarium plane evinci.

(7) Haec obligatio prorsus inutiliter videtur inculcari. Nam si cogitatio de vita futura oboritur, frustra fit sermo de obligatione; quandoquidem, ut inquit cum aliis Bellarminus (*De Poenit.* lib. 2. cap. 6.), *fieri non potest, ut verus sit in animo dolor de peccatis admissis, quin continuo* (de futura vita cogitanti) *oriatur etiam propositum vitandi futura.* Si vero de futuro cogitatio non occurrat, frustra inculcatur obligatio, cuius nulla adest advertentia.

futuro, consentiunt omnes, vix fieri posse, ut sincere poenitens simul propositum explicitum et formale non eliciat (8).

Suum autem de hisce iudicium sic S. Ligorius (ibid.) interponit: *Haec duae ultimae sententiae sunt quidem probabiliores; sed quia prima non caret sua probabilitate (9), in praxi ante factum tutius sequenda est.*

Cum autem, S. Alphonso teste (l. c.), plerique etiam eorum, qui pro prima sententia allegantur, consentiant quod si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris confessionem repetere; utut addat, se his non posse acquiescere (10); iam patet, in hanc

(8) Hoc tamen subinde contra fit in personis piis, praesertim quae diligenter a peccatis etiam levibus sed plene deliberatis cavent, solentque ad aliquem forte lapsum illico dolere, ac semet in rectam viam mox restituere. Cum enim propositum cavendi a peccatis non sit in ipsis nova quaedam voluntas, quae tunc accedat, dum ad suscipiendum sacramentum Poenitentiae se disponunt, sed ipsis iugiter et habitualiter firme insit; nil proinde mirum, quod de hac voluntate quodammodo rursus confirmanda forte non recogitent.

(9) Ita censuit S. Alphonsus, motus scilicet inanibus allegationibus, de quibus modo diximus.

(10) Ita S. Doctor: *Dico ante factum; nam dicunt Croix, Viva, Elbel, Gobat, et Bonacina cum Bellarmino, Suarez, Vasquez, Reginaldo, Henriquez, quod si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris confessionem repetere... Nihilominus nec etiam valeo huic sententiae acquiescere; ratio, quia cum prima opinio sit sufficienter probabilis, poenitens, qui gravem culpam et certam perpetravit, tenetur de ea confessionem explere, non tantum probabiliter, sed etiam certe validam.* Ast haec aperte repugnant doctrinae, quam alibi ipse tradit (lib. 6. n. 505.) hisce verbis: *Hic sedulo advertendum, non esse cogendos poenitentes ad repeten-*

das confessiones, nisi moraliter certo constet eas fuisse invalidas, ut recte dicunt Croix, Gobat etc. CUM COMMUNI contra Antoine, qui inter rigidos auctores nostri temporis non infirmum habet locum. At vero in casu potius quam certo constet, confessionem fuisse invalidam, contra merito dices, moraliter certo constare, confessionem validam fuisse: quippe in neganda necessitate repetendi confessionem consentiunt, ipso fatente, tum primae, tum secundae, tum tertiae sententiae Auctores. Porro hanc necessitatem non negarent, nisi confessionem validam censerent. Doctores ergo moraliter omnes confessionem esse validam affirmant. Unanimis autem Doctorum consensus ex canone ab omnibus recepto moralem certitudinem parit. Ergo, etc.

Caeterum quod S. Alphonsus ad singularem illam conclusionem deflexerit, duplex videtur causa extitisse. Nam primo quidem deceptus a Croix primam illam sententiam pluribus adscripsit, qui eam nullatenus habent, uti (in 5. nota) iam vidimus. Deinde vero non satis advertit, primae illius sententiae patronos, quotquot demum sint, dum simul cum aliis, ipso fatente, docent, confessionem non esse repetendam, haudquaquam existimasse, propositum explicitum necessitate medii (ut inquit Valentia) esse necessarium, et idcirco ipsos ad tertiam potius sententiam pertinere, adeo ut prima illa sententia,

conclusionem, quae unica ad praxim deservit, sententias demum omnes atque Doctorum omnium suffragium convenire.

Accedit auctoritas Concilii Romani sub Benedicto XIII. in Basilica Lateranensi celebrati anno universalis Iubilaei 1725. *Instructiones*, inquit S. Pontifex (Tit. XXXII. cap. 3.), *ad Sacramentorum Poenitentiae, et Eucharistiae, a pueris primo suscipiendorum, usum, et cultum pertinentes, breves simul et claras dabimus in Nostri huius Concilii fine.* Claras autem instructiones daturum se S. Pontifex dicit, ut incommodis occurrat, de quibus in Appendice (n. 1.) sic legitur: *Sebbene i Parrochi non mancano sostanzialmente di somministrare il latte della cristiana pietà coll'ammaestrarli (i fanciulli) nella medesima Dottrina; alcuni però lo fanno con modo così confuso, ed inetto, che sono cagione a' figliuoli, o che non lo comprendano bene, o almeno, che lo prendano indigestamente e con difficoltà.* Dubitandum igitur non est, perspicue ibi doctrinae christianae capita tradi.

Porro in Instructione pro pueris ad Sacramentum Poenitentiae accessuris, quae ad calcem eiusdem Concilii subiecta cernitur, haec (Part. III. n. XXIX. pag. 303.) habentur:

Penitente. Chi si confessa senza dolore de' peccati, e senza proposito di non peccar più, riceve il perdono?

Confessore. Se non ha almeno il dolore imperfetto, cioè l'attrizione, col fermo proposito, ALMENO IMPLICITO, di non peccare mai più, certamente, se si confessa, la Confessione non vale, e non riceve il perdono de' peccati.

In quibus manifeste uti sufficientia ad veniam peccatorum in Sacramento consequendam equiparantur tum dolor imperfectus seu attritio, tum propositum mere implicitum. Quinimo magis extra controversiam expressum ibi invenimus, id quod ad implicitum propositum pertinet, quam quod ad attritionem. Quippe quoad istam in praecedenti quaesito innuitur, nondum a Sede Apostolica definitum fuisse, num coniuncta cum aliquo amoris initio esse debeat; de implicito autem proposito nihil tale ibi dictum reperis. Caeterum ad pueros catechesi imbuendos etiam nunc Romae istae instructiones adhibendae praescribuntur.

275. — *QUAER. 4° Quale propositum requiratur, vel sufficiat pro venialibus?*

Resp. 1° Ad sacramenti valorem requiritur et sufficit habere efficax propositum saltem unum veniale vitandi; quia ad materiam Sacramenti

prouti a tertia distinguitur, reipsa vix ullum patronum habeat, et idcirco non nisi ex falso supposito aliqua ipsi proba-

bilitas tribuatur. Cf. in *Op. mor. th. V. 5. tr. De Poenit.* nn. 151. seq. longam seriem doctorum pro secunda sententia.

sufficientem vel de uno dolere sufficit (11); ergo a fortiori sufficit propositum efficax vitandi omnia venialia, quae accusantur.

2° Sufficit sibi proponere emendationem de aliquo genere venialium, v. gr. de mendaciis, dicendo: *Nolo amplius mentiri.*

3° Sufficit velle vitare omnia peccata deliberata, quia vitari haec possunt; et semi-deliberata, in quantum fieri potest. — S. Lig. lib. 6. n. 449. dub. 2.

4° Sufficit vel *firmiter et efficaciter* minuere frequentiam et multitudinem venialium, quia, ut dictum est de contritione, propositum saltem in aliquod ex illis cadit (12).

In praxi tutius est elicere propositum de nonnullis peccatis determinatis, praesertim de gravioribus et de his praecipue, quae ex habitu patrantur, eisque peccatum aliquod vitae anteaectae adiungere. — Reuter, n. 293.

Quando fideles, illi quoque, qui habentur ut pii, et frequenter confitentur, nullum aut fere nullum profectum facere post innumeras confessiones cernuntur, conicere licet, eos proposita nimis generalia et confusa, et proinde torpida et languida concipere. — Elbel, n. 112.

Nec raro autem inveniuntur poenitentes, mulieres praesertim, quae diu examini conscientiae incumbunt, minimas culpas cum maxima anxietate requirunt, et confessiones suas ultra modum protrahunt, nec tamen de dolore et efficaci proposito valde sunt solliciti. Serio adhortandi hi sunt, ut omissa anxia cura declarandi omnia peccata venialia in specie et numero, ea dumtaxat, quae conscientiam magis gravant, et quae potissimum extirpanda sunt, cum serio dolore et proposito emendationis clavibus subiiciant. Imo expedit, ut ex istis venialibus seligant unum aliquod praecipuum, ad quod detestandum et emendandum prae caeteris sedulo incumbant. — Sporer, n. 339. — Elbel, n. 113., etc.

(11) Confer Card. De Lugo (*De Poenit.* disp. 14. n. 141.), qui docet, veriore esse eorum sententiam, qui putant, sufficientem dolorem adesse posse de uno veniali, etiamsi nullus aut certe minus sufficiens sit dolor virtualis de aliis eisdem speciei venialibus.

(12) Huc faciunt illa S. Thomae (3. q. 87. art. 1. ad 1.): *Poenitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis peccatis mortalibus. Sed ad poe-*

nitentiam peccatorum venialium requiritur, quod homo proponat abstinere a singulis, non tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas humanae naturae non patitur; debet tamen habere propositum se praeparandi ad peccata venialia minuenda; alioquin esset ei periculum deficiendi, cum desereret appetitum proficiendi, seu tollendi impedimenta spiritualis profectus, quae sunt peccata venialia.

CAPUT II.

DE CONFESSIOE

Confessio est accusatio peccatorum post Baptismum patrorum, facta Sacerdoti approbato, in ordine ad absolutionem.

Tria huc spectant, scilicet 1° necessitas; 2° dotes; 3° iteratio confessionis.

ARTICULUS I. — DE NECESSITATE CONFSSIONIS.

276. **Principia.** — I. Confessio sacramentalis de iure divino est omnibus post Baptismum lapsis in peccatum mortale necessaria. Constat 1° ex Scriptura sacra; Christus enim dicit Apostolis, *Ioann.* 20. 22.: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt.* — Et *Matth.* 16. 19. dixit Christus Petro: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis.* — Et 18. 18., ait omnibus Apostolis: *Quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.* Unde sic: Christus instituit Apostolos et Sacerdotes iudices et medicos, sine quorum sententia et curatione nemo graviter lapsus post Baptismum potest reconciliari et sanari; atqui hoc duplici munere fungi non possunt, incognita causa: quomodo enim Sacerdotes discernent inter peccata, et alia quidem remitterent, alia vero retinerent, nisi iudicium de singulis ferre possent? Quenam esset ratio aliis condonandi, aliis autem veniam denegandi? Quorsum tenderet illa suprema clavium potestas Apostolis et eorum successoribus a Christo tradita? Illusoria nempe foret, si peccatores non tenerentur Sacerdotes adire, et ipsis peccata sua manifestare. Ergo necesse est, ut peccata mortalia post Baptismum commissa potestati clavium seu iudicio Sacerdotum subiiciantur. Ergo confessio de iure divino necessaria est.

Constat 2° ex *Conc. Trid.* sess. 14. can. 7. his verbis: *Si quis dixerit in Sacramento Poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure divino confiteri omnia et singula peccata mortalia, etc., anathema sit.* — Adde innumeras alias Conciliorum et SS. Pontificum decisiones.

Constat 3° ex traditione et argumento praescriptionis. Confessio enim semper fuit in usu ab exordio Ecclesiae, ut constat ex innumeris testimoniis SS. Patrum, quae videri possunt apud auctores de Theologia Dogmatica tractantes. Ergo est instituta a Christo ut necessaria, et per Apostolos transmissa. Hoc evidens est iuxta notissimam S. Aug. Regulam lib. 4. *de Bapt. contra Donatist.* c. 24.: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate*